

מ"י 603/07/22 - דוד מנדל נגד משטרת ישראל - מרחב יפתח

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

מ"י 603-07-22 תחנת משטרה - מרחב יפתח נ' מנדל

לפני כבוד השופטת אביטל אמסלם- גלבוץ
המבקש: דוד מנדל
ע"י ב"כ עוה"ד יוסי סקה ו/או עוה"ד יוסי בכר
נגד
המשיבה: משטרת ישראל - מרחב יפתח

החלטה

לפניי בקשה 'לפסיקת הוצאות בגין מעצר שווא' (כך במקור), אשר הוגשה על ידי מר דוד מנדל (להלן: **המבקש**). לטענת המבקש, על אף קיומה של החלטה שיפוטית שהורתה על שחרורו, הוא הוחזק במעצר במשך למעלה מ-4 שעות בעקבות החלטת קצין ממונה ולאחר מכן גם נעצר בחשד להפרת החלטת הקצין הממונה.

רקע עובדתי

1. המבקש נעצר לראשונה ביום 2/7/22 בגין חשד לביצוע עבירות של איומים כלפי בת זוג והחזקת סכין. ביום 3/7/22 התקיים דיון בבקשת היחידה החוקרת להאריך את מעצרו של המבקש בחמישה ימים לצרכי חקירה (מ"י 603-07-22). בדיון זה ולאחר שבחנתי את תיק החקירה בכללותו, מצאתי כי קיים חשד סביר לביצוע העבירות וזאת כעולה מדברי המתלוננת כי החשוד איים עליה בעודו אוחז בסכין ולאחר מכן הצמיד הסכין לצווארו ואמר שכך יעשה לה. לאור פעולות החקירה שהתבקשו ובהתקיימה של עילת מעצר מסוג מסוכנות, הורתי על הארכת מעצרו של החשוד עד ליום 5/7/22 בשעה 12:00.
2. ביום 5/7/22 בשעות הבוקר, הגישה המשיבה בקשה להארכת מעצרו של המבקש ב-4 ימים; אלא שעד תום יום הדיונים לא הובא המבקש לבית המשפט ומיקומו לא היה ידוע. על כן בסמוך לשעה 15:00 הוגשה מטעם ב"כ המבקש בקשה דחופה לקיום דיון ולשחרור החשוד.
3. הבקשה נותבה לכבוד השופטת כריסטינה חילו-אסעד, שבהחלטתה קבעה כי השעה היא 15:36 ועל היחידה החוקרת להשיב לבקשה עד השעה 16:00. בהמשך, ומשלא נמסרה תגובת היחידה החוקרת, ניתנה החלטה נוספת על ידי כב' השופטת חילו-אסעד כי דיוני המעצר הסתיימו, החשוד אינו נמצא בחזקת שב"ס- ועל כן ומשלא אותר החשוד ושעת מעצרו פקעה, החשוד משוחרר מתיק זה.

4. לטענת ב"כ המבקש, נציג המזכירות יצר עמו קשר והודיע כי לאחר שאותר המבקש החליט קצין ממונה לשחררו בתנאים של מעצר בית למשך 5 ימים ובחתימה על כתב ערובה אשר נחתם רק בשעה 20:26; החלטה הסותרת את החלטת ביהמ"ש על שחרורו של המבקש ללא כל תנאי.

5. ביום 6/7/22 נעצר המבקש שוב בטענה כי הפר הוראה של הקצין הממונה שכן נתפס במחסן הסמוך למגורי המתלוננת. ההגנה הגישה ערר על החלטת המעצר של הקצין הממונה (ע"ק 11784-07-22) וזו נדונה יום למחרת, 7/7/22, בפני כבוד סגן הנשיא, הש' רועי פרי, בד בבד עם דיון בבקשת היחידה החוקרת לעצור את המבקש לחקירה בגין עבירה של הפרת הוראה חוקית (מ"י 11789-07-22).

6. בדיון זה טענה ההגנה כנגד מעצרו של המבקש בניגוד לחוק ובניגוד להחלטה שיפוטית. נציג היחידה החוקרת ציין במפורש כי המבקש לא הובא לדיון ביום 5/7/22 לאור מחדל של היחידה החוקרת:

"לאחר שהוארך המעצר, היה אמור החשוד לבוא לבית המשפט להארכת מעצר, התיק היה ברשותי עם הנחיות להארכת מעצר. מסיבה שלא מובנת לי, רק אתמול הודיעו לי שהעצור לא נמצא בבית המשפט. זאת לא תקלה של שב"ס, זאת תקלה שלנו ב-100 אחוז (ההדגשה אינה במקור - א.א.ג), אבל אם נציג הליווי היה אומר לי לפני, אולי התקלה היתה נמנעת" (עמ' 3 לפרוטוקול מיום 7/7/22, ש' 10-13).

7. בהחלטה שניתנה במועד זה הובהרה השתלשלות האירועים בהתאם ללוח הזמנים הבא:

- 5/7/22 בשעה 16:16 - החלטת כב' הש' חילו-אסעד לשחררו של החשוד ללא כל תנאי.
- 5/7/22, 16:16: באותה השעה בדיוק העבירה המזכירות הודעה לתיק כי עקב מצבו הרפואי של החשוד, היחידה החוקרת לא הצליחה להביאו בזמן לדיון, ובהחלטת קצין החקירה המרחבי החשוד ישוחרר על ידי קצין ממונה בתחנה ל-5 ימי מעצר בית לצד ערבויות (עמ' 5).
- עוה"ד סקה (ב"כ המבקש) הצהיר בפני כב' הש' פרי כי ידע את קצין החקירות אודות החלטת כבוד השופטת חילו-אסעד ובכל זאת החשוד שוחרר רק בשעה 20:26, בחלוף למעלה מ-4 שעות מאז הוחלט על שחרורו ללא תנאי.

8. כבוד השופט רועי פרי התייחס לטענות הצדדים וקבע:

"דעתי אינה נוחה מהשתלשלות ההליך. המדובר במעצר בלתי חוקי, של שעות מרובות, כאשר הטוען המשטרתי ציין כי ניסה מספר פעמים לפנות ליחידה במטרה לאתר את החשוד, שכן זה לא הובא לבית המשפט עד השעה הנקובה בה פוקע המעצר. לא ייתכן כי במדינה מתוקנת משטרת ישראל לא תדע היכן נמצא עצור המצוי במשמורתה, והטוען המשטרתי המייצג באולם צריך לערוך פניות רבות במטרה לאתרו, כאשר היחידה החוקרת איננה מעדכנת אותו, עד שלבסוף עודכן כי החשוד הועבר לקבלת טיפול רפואי כזה או אחר. התרשמתי כי הטוען

המשטרה איף לא ידע על הודעת קצין החקירות המרחבי של מרחב יפתח, בשיחתו עם המזכיר הבכיר מר יעקב כהן, ממדור המעצרים בבית המשפט, כי בכוונת היחידה החוקרת לשחרר את החשוד בתחנה למעצר בית בן 5 ימים לצד ערבויות. הטוען הסביר כי החשוד שוחרר בשעה 20:26 בהתאם לערובה הקיימת בתיק בערבות עצמית הרחקה ואיסור יצירת קשר בלבד. יד ימין אינה יודעת מיד שמאל. תמים דעים אני עם טיעוני הסניגור, במישור של החלטת בית המשפט כהחלטה גוברת. (עמ' 6, ש' 21 ואילך).

9. כבוד השופט פרי קבע כאמור, כי אין ספק באשר לכך שהחלטת כבוד השופטת חילו-אסעד לשחרור המבקש ללא תנאי גוברת על החלטת הקצין הממונה לשחרור בתנאים, בטח ובטח כאשר כתב הערובה נחתם רק בשעה 20:26. בהליך נפלו פגמים רבים, כך נקבע, ועל כן יש להורות על שחרור המבקש. אלא שלאור כלל הנסיבות, ומסכת הראיות הקיימת בתיק לצד השימוש באלכוהול שמגביר את מסוכנות המבקש, שוחרר בתנאים של איסור יצירת קשר עם המתלוננת למשך 14 ימים, הרחקה מהמתלוננת ומביתה למשך 14 ימים וערבות עצמית בסך 1,000 ₪.

10. המבקש הלין גם כנגד הגשת בקשות למעצר חשודים כאשר הן אינן מלאות בפרטים הדרושים והן מוגשות עוד בטרם התקבלה החלטה מה יהיה טיבן. ההגנה ציינה כי הבקשה להארכת מעצרו של החשוד הוגשה ביום 5/7/22 בשעה 7:25 ציינה כי מבוקש מעצרו ל-4 ימים, עליה נערך תיקון בכתב יד ונכתבה הספרה 3 ימים, וכל זאת כאשר ברשימת העצורים הקבועים ליום הדיונים צוין שמו של המבקש ולצדו סטטוס "ממתין"; כלומר, טרם התקבלה החלטה מה תהיה מהות הבקשה בעניינו של החשוד, אם למעצר או לשחרור. התנהלות זו סותרת את החלטת כב' הש' בדימוס רוזן מיום 8/1/19 בעניין פנייה 255/18 - האוסרת שימוש בנוהל הפסול של השלמת בקשות רק בהמשך יום דיונים.

11. בעניין זה קבע כבוד השופט פרי בפרוטוקול הדיון מיום 7/7/22:

"על היחידה החוקרת להקפיד ולהגיש בקשות מעצר מפורטות, עם מלוא הנתונים לתיק בית המשפט כאשר החשוד מובא לבית המשפט או יובא בסמוך ולא יתכן כי תוגש בקשה "תרחישית" לתיק בית המשפט, יתבקש מעצר והחשוד כלל לא יובא להיכל המשפט בתל אביב כפי שנעשה בתיקנו. תקלות שכאלה אסור שיקרו" (עמ' 7, ש' 22-25).

תגובת המשיבה

12. המשיבה ביקשה לדחות את הבקשה שכן אינה עומדת בתנאי סעיף 38 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו - 1996 (להלן: **חוק המעצרים**). בהתאם לחוק, תנאי מקדמי להטלת פיצוי בגין מעצר הינו כי נעצר אדם ושחרר בלא שהוגש נגדו כתב אישום. המשיבה הפנתה לפסיקה והוסיפה כי מדובר בתיק אשר הסיכוי להגשת כתב אישום בגינו הוא גבוה מאוד, על כן אין לדון בבקשה אלא לאחר שיתברר ההליך העיקרי.

13. לגופו של עניין טענה המשיבה כי כבר ביום 4/7/22 נלקח המבקש למיון בבית החולים איכילוב לאחר שלא חש בטוב ושוחרר מבית החולים רק ביום 5/7/22 "בשעות הצהריים" - כך במקור. שעת שחרורו של המבקש מבית החולים לא ננקבה באופן מפורש על אף שסביר מאוד להניח כי היא מפורטת במסמך השחרור של המבקש מבית החולים, מסמך שיימצא בתיק החקירה.

14. זו השתלשלות העניינים לדברי המשיבה:

- 5/7/22 בשעה 15:56 - המשיבה קיבלה את החלטתה הראשונה של כב' הש' חילו-אסעד.
  - 5/7/22 בשעה 15:58 - המשיבה העבירה את תגובתה: "עקב מצבו הרפואי אכן היחידה לא הצליחה להביאו לדיון, בהחלטת ק' האח"מ ישוחרר בתחנה ל-5 ימי מעצר בית וערבויות".
  - 5/7/22 בשעה 16:23 - נתקבלה אצל המשיבה החלטתה השנייה של כב' הש' חילו-אסעד ולפיה בהעדר תגובה החשוד משוחרר.
  - באותו היום מסר המזכיר הראשי למשיבה, כך לדבריה, כי תגובת המשיבה הגיעה בזמן והועברה לכב' הש', אך זו היתה בדיונים ועל כן "כעת המשיבה נשארה בידיים ריקות וממתינה להחלטת השופטת, אך עד למועד זה לא ניתנה כל החלטה על תגובת המשיבה" (עמ' 2, פסקה 12 לתגובה). אז סברה המשיבה כי מאחר ותגובתה הועברה בזמן עליה לשחרר את המשיב בתנאי הקצין הממונה.
15. עוד טענה המשיבה כי החלטת כב' הש' חילו-אסעד 'לוטה בערפל' וקיים קושי בהבנת המונח "החשוד משוחרר מתיק זה". משכך, ובהתאם לסעיף 20 לחוק המעצרים, ניתן צו למעצר החשוד וקצין אחראי שחררו בתנאים במקום להביאו לפני שופט. המשיב לא הצליח לעמוד בערבויות ועל כן שוחרר רק בשעה 20:26.

דין והכרעה

16. לאחר שעיינתי בבקשות, בתגובה, בהחלטות שניתנו על ידי בית המשפט ובפסיקה, נחה דעתי כי דין הבקשה להתקבל.

17. סעיף 38(א) לחוק המעצרים קובע:

"נעצר אדם ושוחרר בלא שהוגש נגדו כתב אישום, ומצא בית המשפט שלא היה יסוד למעצר, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לו פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו בסכום שיקבע בית המשפט".

18. ברע"פ 2707/17 פלוני נ' מדינת ישראל (6/7/17) קבע ביהמ"ש העליון כי תנאי מקדמי להשתת פיצויים לטובתו של חשוד הנו כי לא הוגש כנגדו כתב אישום. בכך דחה כב' השופט שהם את הפרשנות שהציעה הסנגוריה ולפיה יש

לפרש את המילים "בלא שהוגש נגדו כתב אישום" כפסוקית המתייחסת למועד השחרור ממעצר. משמע- שוחרר אדם ממעצר ובעת שחרורו לא הוגש כנגדו כתב אישום - ולא היה יסוד למעצרו או נתקיימו נסיבות אחרות - יוכל ביהמ"ש לצוות על המדינה לפצותו על מעצרו.

כב' הש' שהם הפנה להחלטת ביהמ"ש העליון ברע"פ 1425/16 **זבידאת נ' מדינת ישראל** (28/12/16) אשר לא מצא כי קיימת הצדקה למתן רשות ערעור והותיר את החלטת ביהמ"ש המחוזי בתל אביב על כנה (ראה ע"פ 42768-09-15 **זבידאת נ' מדינת ישראל** (6/1/16)) (להלן: **זבידאת**). אומנם, ביהמ"ש המחוזי לא קיבל את גישת ההגנה ולפיה סעיף 38 לחוק המעצרים מאפשר הטלת פיצויים כנגד אדם אשר לא הוגש נגדו כתב אישום בעת ששוחרר ממעצרו. יחד עם זאת נקבע גם כן כי יכול ויהיו מקרים בהם ניתן יהיה לבקש פיצוי מיד עם תום הדיון במעצר:

"יהיו אכן מקרים שבהם ניתן יהיה לבקש פיצויים מיד עם הזיכוי או תום הדיון במעצר. בית משפט קמא קבע כי האפשרות שמורה "למקרים מיוחדים וחריגים" תוך שהוא מציין דוגמאות רלוונטיות. בין אם מדובר במקרים חריגים (לפחות כהגדרה כמותית של מספר המקרים שמדובר בהם), ובין אם מדובר בשימוש שכיח ורוב יותר באפשרות זו- השאלה האם בשלו הנסיבות לבקשת פיצויים מיד עם תום הדיון במעצר, היא שאלה נקודתית שתוכרע בכל פעם מחדש על פי הנסיבות, לרבות ההחלטה באשר להגשתו של כתב אישום.

במקרה שבו ברור שלא יוגש כתב אישום, ניתן אכן להגיש מיידית בקשה לפיצוי, בדומה למצב שבו למשל חוזרת בה התביעה מכתב אישום (בשל חוסר ראיות או קריסתן של ראיות) ואזי ניתן להגיש מיד בקשה לפיצויים מכח סעיף 80 לחוק העונשין תשל"ז-1977. במצבים אלה קבע המחוקק, כי אין טעם לסרב לאת ההליכים ואיפשר הגשת בקשה מיידית. כאמור- אין בכך אמירה באשר להתמלאות הרכיב של אי הגשת כתב אישום בסעיף 38" (פסקה 9 לפסק הדין).

19. אם כן, השאלה אשר על בית המשפט להציב לנגד עיניו בבוחנו את הבקשה להטלת פיצוי לטובת המבקש היא האם בשלו הנסיבות לבקשת פיצויים מיד עם תום הדיון במעצר. בענייננו סבורתני כי התשובה לשאלה זו חיובית. בין אם יוגש בסופו של דבר כתב אישום כנגד המבקש ובין אם לאו, לא תשתנה העובדה כי המבקש נותר במעצר בניגוד להחלטה ברורה ומפורשת של בית המשפט, אשר הובאה לידיעת היחידה החוקרת ובכל זאת לא קוימה. איני מקבלת את דברי המשיבה ולפיה החלטת בית המשפט לא היתה ברורה שכן נוסחה בלשון נהירה וחד משמעית. בית המשפט ציין במפורש בהחלטתו מיום 5/7/22 בשעה 16:00: "לא הוגשה תגובה מטעם היחידה החוקרת ולדברי הסניגור שנוכח באולם, החשוד גם לא נמצא בחזקת שב"ס. דיוני המעצר הסתיימו, בנסיבות אלה כאשר החשוד לא אותר, לא התקיים דיון בענייניו ושעת המעצר פקעה - החשוד משוחרר מתיק זה".

20. **השאלה האם יוגש כתב אישום כנגד המבקש היא רלוונטית כאשר ישנה משמעות לשאלת אשמו של המבקש בבחינת מעצרו, האם היה מעצר שווא אם לאו.** ההנחה היא כי הגשת כתב אישום תעיד על מסה קריטית של ראיות הקיימות בתיק ומפלילות את החשוד בביצוע העבירה; לכן, בדרך כלל, כאשר יטען חשוד כי מעצרו היה לשווא יהיה מקום לחכות ולהמתין האם היו בתיק ראיות מספיקות שאז יוגש כנגדו כתב אישום, ובמידה והתשובה על כך תהיה שלילית, יהיה מקום לבחון האם דובר במעצר שווא או לא. לא זהו המקרה בעניינינו. כאשר נותר המבקש במעצר לאחר החלטה שיפוטית מפורשת הקובעת כי יש לשחררו, אין יותר משמעות לבחינת אשמו

בעבירה המקורית אשר הביאה למעצרו מלכתחילה. על כן, במקרה מיוחד זה, אין כל יתרון בהמתנה לסיום החקירה ושכלול המסקנה האם יש מקום להגיש כתב אישום בתיק זה.

21. בבוחני את הליקויים אשר הובילו בסופו של דבר למעצרו של המבקש שלא כחוק, הרי שהמסקנה היא כי שרשרת של תקלות, שאין מקום לאפשר ולהתעלם מהתקיימותן, הביאו למחדל זה:

ראשית, טוענת המשיבה כי "עקב מצבו הרפואי (של המבקש - א.א.ג.) אכן היחידה החוקרת לא הצליחה להביאו לדיון. בהחלטת ק' האח"מ ישוחרר בתחנה ל-5 ימי מעצר בית". השעה אז היתה 15:58, כאשר כמוזכר, לא מצינת היחידה החוקרת מה היה מועד שחרורו של המבקש מחדר המיון. מכאן שהמבקש לא הובא לבית המשפט עד השעה 12:00 כפי שנקבע בהחלטתי מיום 3/7/22.

שנית, עד השעה 15:00, עת הגיש הסניגור בקשה לקיום דיון ולשחרורו של המבקש, לא הוגשה כל בקשה מתוקנת לשחרור המבקש, ואלמלא פעולת הסניגור סביר להניח כי המבקש היה נותר נע ונד בין תחנת המשטרה לחדר המיון מבלי שתדע היחידה החוקרת היכן הוא ומה עלה בגורלו.

שלישית, ואולי חשובה ביותר- אם בבוקרו של יום ה-5/7/22 עוד טרם גיבשה היחידה החוקרת את עמדתה האם לעצור לבקש מעצר או שחרור המבקש ואם לעצרו, לכמה ימים- לא היה מקום להגיש את הבקשה למעצרו בשעה 7:25.

הגשת בקשה למעצרו של אדם אינה עניין של מה בכך! הגשת הבקשה היא פתיחה של הליך מעצר שצפוי להתקיים בפני ביהמ"ש, היא אינה "שריון" של דיון אם וכאשר תחליט היחידה החוקרת לבקש את מעצרו של חשוד. היחידה החוקרת "לא הצליחה" להביא את החשוד לדיון עד השעה 15:00, כאשר המעצר פקע בשעה 12:00 ועל כן, כבר בשעה זו המבקש היה עצור שלא כדין. הגשת הבקשה ה-"תרחישית" (כדברי כב' הש' פרי בהחלטתו לעיל) היא פסולה מעצם טיבה וטמונה בה סכנה ממשית למצב בו אדם יוותר אדם במעצר בניגוד לחוק, בניגוד להוראה שיפוטית וכאשר טוען המעצרים באולם נותר נבוך ואינו יודע היכן נמצא החשוד.

רביעית, היחידה החוקרת קיבלה לידיה את החלטת ביהמ"ש ולמרות זאת העדיפה את החלטת הקצין הממונה לשחרור בתנאים; על בסיס החלטה זו והפרתה נעצר המבקש פעם נוספת ביום 6/7/22 ושוחרר ביום 7/7/22.

22. בהקשר זה יש להפנות להחלטת כבוד השופט בדימוס רוזן, בתפקידו כנציב תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות, במסגרת תלונה פניה 255/18 בה הוחלט כי הגשת בקשה למעצרו של אדם שלא בהתאם להוראות סעיף 15(א) לחוק המעצרים וכאשר הבקשה היא לא מלאה ומפורטת היא "התנהלות פסולה ונפסדת הפוגעת בזכויות חשודים (פסקה 20 להחלטה). הנציב הפנה להחלטה קודמת בתלונה מס' 69/18 בעקבותיה הוחלט על שינוי עבודה במשטרה כך שטוען המעצרים נדרש להגיש בקשה להארכת מעצר מלאה ומפורטת עד השעה 11:00 לכל המאוחר. ההתנהלות בהתאם להנחיה זו היא קריטית ויש לוודא כי כך יקרה בעניינו של כל חשוד, שאחרת, מלבד הפגיעה הברורה מאליה בזכויות אדם הרי גם יתכנו מקרים, כשם שקרה כאן, שעצור לא מובא לביהמ"ש וטוען המעצרים כלל לא יודע היכן הוא.

סכום הפיצוי

23. תקנה 8 לתקנות סדר הדין (פיצויים בשל מעצר או מאסר), תשמ"ב - 1982 קובעת את שיעור הפיצוי אשר מוסמך ביהמ"ש להטיל בגין מעצר המחושב על פי ממוצע השתכרות. ואולם בפסיקה נקבע כי שימוש בתקנות אלא עלול "להקהות את חומרת המעשים ועומק הפיצוי, כך שיהפוך לפיצוי אחיד ונומינלי" (רע"א 5932-08 עמי שירי נ' מדינת ישראל (25/8/10)). אמנם, מדובר בהחלטת ביהמ"ש העליון להשית פיצויים על בסיס עוולה נזיקית ועדיין יש בהם כדי ללמד על העדר הקורלציה המתאימה בין שיעור הפיצוי הקבוע לבין חומרת הפגיעה בזכויות אדם אשר מגולמת במעצר שווא. סעיף 8 הלז מקנה פיצוי מקסימלי של החלק ה-25 מתוך שכר ממוצע חודשי ומבוסס על אובדן יום עבודה, בפסק דינו של ביהמ"ש העליון נקבע כי שיעור זה אינו מגלם את "הצער, הבושה וחוסר האונים הנלווים למעצר או מאסר" (שם, פסקה 15).

24. בשים לב לכלל השיקולים שהובאו לעיל אני מורה למשיבה לפצות את המבקש בסכום של ₪ 1,500.

סוף דבר

על המשיבה לפצות את המבקש בסכום של ₪ 1,500 וזאת עד ליום 1/12/22.

המזכירות תעביר החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, כ"ד תשרי תשפ"ג, 19 אוקטובר 2022, בהעדר הצדדים.